Lietas arhīva Nr. 1A-0054-18/16
ECLI:LV:KURT:2018:0530.1A69005418.2.S

Lieta Nr.1A-0054/18/16

L Ē M U M S
Liepājā 2018.gada 30.maijā

Kurzemes rajona tiesa
tiesnesis Iļja Grigorjevs,
rakstveida procesā izskatīja AS "/nosaukums/" iesniegto sūdzību par Valsts policijas Rīgas reģiona pārvaldes 2018.gada 23.marta lēmumu administratīvā pārkāpuma lietā ENŽ-32447.

Aprakstošā daļa

[1] 2017.gada 16.novembrī AS "/nosaukums/" (turpmāk – Iesniedzēja) vērsusies Valsts policijā ar iesniegumu, lūdzot uzsākt administratīvā pārkāpuma lietvedību par iespējamo administratīvo pārkāpumu, kas paredzēts Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa (turpmāk – Latvijas APK) 166.^{35} panta pirmajā daļā sakarā ar to, ka AS "/nosaukums A/" vairāk kā četru mēnešus nav iesniegusi tiesā maksātnespējas pieteikumu. 2017.gada 4.decembrī ir uzsākta lietvedība administratīvā pārkāpuma lietā.

2018.gada 29.janvārī Valsts policijas Rīgas reģiona pārvaldē tika saņemts Iesniedzējas lūgums par tās atzīšanu par cietušo administratīvā pārkāpuma lietā un pieteikums par mantiskā zaudējuma atlīdzināšanu. Ar Valsts policijas Rīgas reģiona pārvaldes Kriminālpolicijas pārvaldes 3.biroja 3.nodaļas inspektora I.Sokolova 2018.gada 6.februāra lēmumu (turpmāk – Sākotnējais lēmums) atteikts atzīt Iesniedzēju par cietušo administratīvā pārkāpuma lietā.

2018.gada 2.martā Iesniedzēja iesniedza Valsts policijas Rīgas reģiona pārvaldes priekšniekam sūdzību, lūdzot atcelt Sākotnējo lēmumu un apmierināt lūgumu par Iesniedzējas atzīšanu par cietušo administratīvā pārkāpuma lietā, kā arī pieteikumu par mantiska zaudējuma atlīdzināšanu.

Ar Valsts policijas Rīgas reģiona pārvaldes (turpmāk arī – Iestāde) priekšnieka 2018.gada 23.marta lēmumu Nr.71 (turpmāk – Pārsūdzētais lēmums) Sākotnējais lēmums atstāts negrozīts.

[2] 2018.gada 21.maijā Kurzemes rajona tiesā saņemta 2018.gada 9.aprīlī Valsts policijas Rīgas reģiona pārvaldē iesniegtā un Kurzemes rajona tiesai adresētā Iesniedzējas sūdzība, kurā lūgts atzīt par prettiesisku un atcelt Pārsūdzēto lēmumu un atzīt Iesniedzēju par cietušo administratīvā pārkāpuma lietā.

Sūdzībā Iesniedzēja norāda, ka lēmums ir pamatots ar neloģiskiem un tiesībām neatbilstošiem argumentiem un ir juridiski nepareizs. Lēmumā Iestāde kā tiesību piemērotājs pauž tādu piemērojamās tiesību normas izpratni, kas to padara par nefunkcionālu, līdz ar to netiek aizsargātas tās tiesiskās intereses.

Konkrētajā gadījumā tieši Iestādes kā tiesību piemērotāja dēļ tiek liegta Iesniedzējas kā kreditora interešu aizsardzība, lai gan saskaņā ar spēkā esošo tiesu praksi Valsts ieņēmuma dienesta kā kreditora intereses tiek aizsargātas līdzīgā situācijā. Lēmums ir acīmredzami prettiesisks un Iesniedzējas tiesiskās intereses aizskarošs, līdz ar to atceļams.

Norāda, ka saskaņā ar spēkā esošu tiesas spriedumu no AS "/nosaukums A/" par labu Iesniedzējai ir piedzīti kopā 647202,70 EUR. AS "/nosaukums A/" šīs parādsaistības nav sedzis pat daļējā apmērā un sprieduma piespiedu izpildes ietvaros AS "/nosaukums A/" vienīgais valdes loceklis /pers. D/ ir zvērinātam tiesu izpildītājam paziņojis, ka AS "/nosaukums A/" jau ilgstoši neveic komercdarbību un tam nav iespējams segt šīs parādsaistības. Līdz ar to jau ilgstoši ir konstatējama Maksātnespējas likuma 57.panta pirmās daļas 5.punktā paredzētā juridiskas personas maksātnespējas pazīme, sakarā ar ko jau ilgstoši /pers. D/ kā vienīgajam AS "/nosaukums A/" valdes loceklim ir pienākums nekavējoties iesniegt tiesā pieteikumu par AS "/nosaukums A/" atzīšanu par maksātnespējīgu, jo nav noslēgta vienošanās ar kreditoru un nav ierosināta arī tiesiskās aizsardzības procesa lieta. Sakarā ar to, ka /pers. D/ šo likumā noteikto pienākumu nav izpildījis, viņš ir administratīvi sodāms par Latvijas APK 166.^{35} pantā paredzēto administratīvo pārkāpumu.

Iesniedzēja nepiekrīt Iestādes apgalvojumam, ka Iestādei neesot tiesības līdz sprieduma par AS "/nosaukums A/" atzīšanu par maksātnespējīgu lemt jautājumu par zaudējumiem, kas varēja rasties pieteikuma savlaicīgas neiesniegšanas rezultātā. Iestādes apgalvojumā ir loģikas kļūda, jo runa ir tieši par tādiem zaudējumiem, kas ir radušies no tā, ka /pers. D/ nav iesniedzis tiesā pieteikumu par AS "/nosaukums A/" atzīšanu par maksātnespējīgu. Šie zaudējumi jau ir tikuši Iesniedzējai nodarīti, neatkarīgi no tā, vai AS "/nosaukums A/" jebkad vērsīsies tiesā vai nē. Lēmumā tiek jauktas divas dažādas lietas - (1) komersanta atzīšana par maksātnespējīgu un (2) konstatācija, ka parādnieka amatpersona nav izpildījusi likumā noteikto pienākumu un nav iesniegusi pieteikumu par komersanta atzīšanu par maksātnespējīgu. Nosacījumi, kas ir izvirzīti, lai /pers. D/ iestātos pienākums iesniegt tiesā pieteikumu, ir noteikti Maksātnespējas likumā un tas neprasa, lai AS "/nosaukums A/" būtu atzīta par maksātnespējīgu.

Pārkāpuma izdarīšanas laiks ir līdz maksātnespējas procesa ierosināšanai, un pārkāpuma konstatēšana neprasa, lai spēkā būtu stājies tiesas spriedums par parādnieka atzīšanu par maksātnespējīgu. No objektīvās puses pārkāpums izpaužas bezdarbībā - parādniekam ir iestājies likumā noteiktais pienākums iesniegt maksātnespējas pieteikumu, taču šis pienākums netika izpildīts. No subjektīvās puses vainīgā bezdarbību raksturo tiešs nodoms - kā to apstiprina /pers. D/ 2017.gada 6.decembra vēstule zvērinātai tiesu izpildītājai. /pers. D/ lieliski apzinājās un apzinās, ka AS "/nosaukums A/" jau ilgstoši ir maksātnespējīga.

Norāda, ka lai konstatētu Latvijas APK 166.^{35} pantā paredzēto pārkāpumu un sauktu /pers. D/ pie administratīvās atbildības, nav nepieciešams gaidīt, kamēr kāds iesniegs tiesā AS "/nosaukums A/" pieteikumu.

Uzskata, ka nepareiza ir arī Iestādes izpratne, ka tas, ka Latvijas APK 166.^{35} pants aizsargā valsts intereses tautsaimniecības jomā, nozīmējot, ka ar pārkāpuma izdarīšanu nevarot tikt aizskartas arī personas intereses, konkrētā gadījumā - AS "/nosaukums A/" kreditoru intereses, kas darbojas tajā pašā ekonomiskajā vidē. Minēto apstiprina arī tiesu prakse, piemēram, lietā, kur Valsts ieņēmuma dienests ir kreditors, tiek atzīts, ka ar maksātnespējas procesa pieteikuma neiesniegšanu tiesā ir nodarīts būtisks kaitējums valsts budžetam parāda summas apmērā. Kaitējums tiek nodarīts Iesniedzējas budžetam, jo Iesniedzēja ir AS "/nosaukums A/" kreditors, par ko strīds nepastāv.

Iesniedzēja norāda uz materiālu zaudējumu rašanos, par kuriem tiek norādīts Iesniedzējas 2017.gada 23.janvāra pieteikumā par mantiskā zaudējuma atlīdzināšanu, kā arī saskaņā ar tiesu praksi Iesniedzējai kā kreditoram kaitējums tiek radīts arī parādsaistību apmērā. Ja reiz ar pārkāpuma izdarīšanu ir radīti finansiāli zaudējumi, tad nav pamats runāt, ka Iesniedzēja nav vai nevarētu būt cietušais konkrētajā procesā.

Iesniedzēja vērš tiesas uzmanību, ka sūdzībā nav atsaukusies ne uz vienu spriedumu krimināllietā. Visas atsauces Sūdzībā ir uz spēkā esošiem tiesu spriedumiem administratīvās pārkāpuma lietās, kurās persona tiek saukta pie atbildības pēc Latvijas APK.

Iesniedzēja neizmanto lietu, lai atgūtu no AS "/nosaukums A/" parādu, bet gan lai noregulētu aizskārumu, kas Iesniedzējai kā kreditoram ir radies

sakarā ar to, ka /pers. D/ nepilda savus kā valdes locekļa pienākumus un nesniedz tiesā maksātnespējas pieteikumu.

Iesniedzēja lūdz tiesu atzīt par prettiesisku un atcelt Pārsūdzēto lēmumu un atzīt Iesniedzēju par cietušo administratīvā pārkāpuma lietā Nr.ENŽ-32447.

Motīvu daļa

[3] Pārbaudījusi iesniegto sūdzību un iepazinusies ar lietas materiāliem, tiesa atzīst, ka sūdzība ir nepamatota un noraidāma.

[3.1.] Saskaņā ar Latvijas APK 261.panta ceturto daļu atteikumu atzīt personu par cietušo administratīvā pārkāpuma lietā attiecīgā persona ir tiesīga pārsūdzēt tādā pašā termiņā un kārtībā, kāda šā kodeksa 238.[1] pantā paredzēta attiecībā uz atteikuma uzsākt administratīvā pārkāpuma lietvedību pārsūdzēšanu.

Savukārt atbilstoši Latvijas APK 238.[1] panta sestajai daļai augstākas iestādes lēmumu par atteikšanos uzsākt administratīvā pārkāpuma lietvedību persona, kuras tiesiskās intereses ir aizskartas, ir tiesīga pārsūdzēt rajona (pilsētas) tiesā pēc savas dzīvesvietas vai juridiskās adreses 10 darba dienu laikā no lēmuma paziņošanas dienas.

[3.2.] No lietas materiāliem redzams, ka Pārsūdzētais lēmums ir pieņemts 2018.gada 23.martā un nosūtīts Iesniedzējai vienkāršā pasta sūtījumā. Atbilstoši Paziņošanas likuma 8.panta otrajai daļai dokuments, kas paziņots kā vienkāršs pasta sūtījums, uzskatāms par paziņotu astotajā dienā no dienas, kad tas iestādē reģistrēts kā nosūtāmais dokuments. Līdz ar to uzskatāms, ka Pārsūdzētais lēmums paziņots Iesniedzējai 2018.gada 31.martā, kas nozīmē to, ka Pārsūdzēto lēmumu Iesniedzēja varēja pārsūdzēt līdz 2018.gada 16.aprīlim.

Iesniedzēja ir iesniegusi sūdzību par Pārsūdzēto lēmumu 2018.gada 9.aprīlī. Savukārt fakts, ka Valsts policijas Rīgas reģiona pārvaldē sūdzība ir reģistrēta tikai 2018.gada 8.maijā, nedod pamatu atzīt, ka Iesniedzēja ir nokavējusi procesuālo termiņu.

[4] Latvijas APK 261.panta pirmajā daļā noteikts, ka cietušais administratīvā pārkāpuma lietā var būt fiziskā vai juridiskā persona, kurai ar administratīvo pārkāpumu radīts kaitējums, proti, morāls aizskārums, fiziskas ciešanas vai mantisks zaudējums.

No minētās tiesību normas nepārprotami izriet, ka, lai atzītu personu par cietušo administratīvā pārkāpuma lietā, ir nepieciešams konstatēt šādus apstākļus: 1) šī persona ir fiziskā vai juridiskā persona; 2) šai personai ir radīts kaitējums (morāls aizskārums, fiziskas ciešanas vai mantisks zaudējums); 3) ir pamats uzskatīt, ka noticis administratīvais pārkāpums; 4) pastāv cēloņsakarība starp administratīvo pārkāpumu un radīto kaitējumu.

[4.1.] Lietā nav strīda, ka Iesniedzēja ir juridiskā persona, līdz ar ko tā var tikt atzīta par cietušo administratīvā pārkāpuma lietā.

[4.2.] No lietas materiāliem ir redzams, ka, pamatojoties uz Kurzemes apgabaltiesas 2016.gada 3.oktobra spriedumu civillietā Nr.C04318807 no AS "/nosaukums A/" par labu Iesniedzējai piedzītas neizpildīto līgumu saistības, likumiskie procenti un tiesas izdevumi 647 202,70 EUR apmērā. Iesniedzot minēto spriedumu izpildei, Iesniedzēja 2018.gada 22.janvārī ir samaksājusi zvērinātai tiesu izpildītājai amata atlīdzību, kā arī pasta un kancelejas izdevumus 352,93 EUR apmērā.

[4.3.] Izskatot Iesniedzējas sūdzību par pārsūdzēto lēmumu, tiesa nav tiesīga noteikt, vai ir izdarīts administratīvais pārkāpums; tiesas uzdevums šajā gadījumā ir konstatēt tādu faktu esamību vai neesamību, kas *prima facie* liecina par to, ka, iespējams, šis administratīvais pārkāpums ir noticis.

Lietā nav strīda, ka AS "/nosaukums A/" labprātīgi nav izpildījusi Kurzemes apgabaltiesas 2016.gada 3.oktobra spriedumu par naudas piedziņu par labu Iesniedzējai un nav iesniegusi tiesā parādnieka maksātnespējas pieteikumu.

Saskaņā ar Maksātnespējas likuma 60.panta trešo daļu parādniekam ir pienākums nekavējoties iesniegt juridiskās personas maksātnespējas procesa pieteikumu, ja pastāv kāda no šā likuma 57.panta pirmās daļas 5., 6. vai 9.punktā minētajām juridiskās personas maksātnespējas procesa pazīmēm. Ja pastāv šā likuma 57.panta pirmās daļas 5.punktā minētā pazīme, parādniekam ir pienākums iesniegt juridiskās personas maksātnespējas procesa pieteikumu gadījumos, kad nav noslēgta vienošanās ar kreditoriem vai nav ierosināta tiesiskās aizsardzības procesa lieta.

Savukārt Latvijas APK 166.[35] pantā paredzēta administratīvā atbildība par parādnieka maksātnespējas procesa pieteikuma neiesniegšanu likumā paredzētajos gadījumos.

No lietas materiāliem ir redzams, ka AS "/nosaukums A/" nav izpildījusi Maksātnespējas likuma 60.panta trešajā daļā noteikto pienākumu. Līdz ar to tiesai ir pamats uzskatīt, ka šajā gadījumā, iespējams, ir noticis administratīvais pārkāpums, kas paredzēts Latvijas APK 166.[35] pantā, tomēr lēmums administratīvā pārkāpuma lietā šobrīd nav pieņemts.

[4.4.] Neskatoties uz iepriekš norādītajiem apstākļiem, tiesa atzīst, ka šajā gadījumā nav konstatējama cēloņsakarība starp iespējamo administratīvo pārkāpumu un Iesniedzējai radīto kaitējumu.

2010.gada 28.oktobrī Saeima ir pieņēmusi likumu "Grozījumi Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksā". Ar šo likumu Latvijas APK papildināts ar divpadsmito "d" nodaļu "Administratīvie pārkāpumi maksātnespējas jomā", kurā ir ietverts 166.[35] pants, kas paredz atbildību par maksātnespējas procesa pieteikuma neiesniegšanu.

Likumprojekta anotācijā ir norādīts, ka Krimināllikuma 214.panta pirmajā daļā paredzēta krimināatbildība par maksātnespējas procesa pieteikuma neiesniegšanu likumā paredzētajos gadījumos. Savukārt, Krimināllikuma 215.panta pirmajā daļā paredzēta krimināatbildība par maksātnespējas procesa noteikumu apzinātu pārkāpšanu, ja to izdarījis kreditors vai cita ieinteresētā persona. Minētie noziedzīgie nodarījumi pēc sava rakstura nav tik bīstami, lai par tiem paredzētu krimināatbildību. Saskaņā ar Krimināsodu politikas koncepciju Krimināllikumā nav jāparedz atbildība par nodarījumiem, kas nevar radīt vērā ņemamu kaitējumu sabiedriskajām interesēm (*http://titania.saeima.lv/LIVS/SaeimaLIVS.nsf/0/DF00765CDF55A3E4C22576CB004FCACE?OpenDocument*).

Krimināllikuma 214.panta pirmajā daļā (redakcijā, kas bija spēkā līdz 2010.gada 31.decembrim) bija paredzēta krimināatbildība par maksātnespējas procesa pieteikuma neiesniegšanu likumā paredzētajos gadījumos. Krimināllikuma 214.pants bija un joprojām ir ietverts Krimināllikuma XIX nodaļā "Noziedzīgi nodarījumi tautsaimniecībā".

Savukārt tiesu praksē ir nostiprinājies uzskats, ka Latvijas APK 166.[35] pantā paredzētais administratīvais pārkāpums ir atzīstams par nopietnu pārkāpumu komercdarbības jomā, un ilgstoša parādnieka maksātnespējas procesa pieteikuma neiesniegšana tiesā likumā paredzētajos gadījumos rada būtisku kaitējumu komercdarbības videi, kas, savukārt, skar valsts un sabiedrības kopējās intereses (*sk. Zemgales apgabaltiesas 2016.gada 1.septembra spriedumu lietā Nr.137003116, Rīgas apgabaltiesas 2017.gada 27.janvāra spriedumu lietā Nr.124011316, Rīgas apgabaltiesas 2017.gada 1.februāra lēmumu lietā Nr.129055016*).

Tādējādi tiesa atzīst, ka Latvijas APK 166.[35] pantā paredzētā administratīvā pārkāpuma objekts ir tautsaimniecības intereses uzņēmuma un ekonomiskās darbības sfērā, kā to pamatoti, atsaucoties uz tiesību doktrīnu, norādījusi Iesniedzēja savā sūdzībā.

Ņemot vērā minēto, tiesa secina, ka parādnieka maksātnespējas pieteikuma neiesniegšana likumā paredzētajos gadījumos apdraud tautsaimniecības intereses, komercdarbības vidi un tādējādi rada kaitējumu sabiedriskajām interesēm.

Līdz ar to ir pamats atzīt, ka, izdarot Latvijas APK 166.[35] pantā paredzēto administratīvo pārkāpumu, nevar tikt radīts kaitējums konkrētajam tiesību subjektam – fiziskajai vai juridiskajai personai un konkrēti šajā lietā - Iesniedzējai.

[5] Tiesa atzīst par nepamatotu Iesniedzējas atsaukšanos uz tiesu praksi nolūkā panākt tās atzīšanu par cietušo administratīvā pārkāpuma lietā.

Nevienā no iesniedzējas minētajiem tiesu nolēmumiem nav norādes, ka kādā no šīm administratīvā pārkāpuma lietām kāda fiziskā vai juridiskā persona tika atzīta par cietušo. Tāpat nevienā no Iesniedzējas norādītajiem lietām netika izskatīta kādas personas sūdzība sakarā ar atteikumu atzīt to par cietušo.

Turklāt sūdzībā norādītajā Rīgas pilsētas Pārdaugavas tiesas 2018.gada 15.janvāra spriedumā lietā Nr.1A68028617 ir norādīts, ka laicīga parādnieka maksātnespējas pieteikuma neiesniegšana tiesā likumā noteiktajos gadījumos rada būtisku kaitējumu komercvidei, kas tādējādi skar valsts un sabiedrības kopējās intereses. Lai gan minētajā spriedumā ir arī ietverta norāde, ka ir radīts būtisks kaitējums valsts budžetam, tomēr tas neļauj atzīt, ka šis kaitējums valsts budžetam radies administratīvā pārkāpuma rezultātā. No sprieduma skaidri redzams, ka kaitējums radies neveikto nodokļu maksājumu dēļ, tātad,

neizpildot likuma "Par nodokļiem un nodevām" 15.panta pirmās daļas 2.punktā noteikto pienākumu, nevis tādēļ, ka netika iesniegts maksātnespējas pieteikums.

Līdzīgas atziņas ir paustas arī Rīgas apgabaltiesas 2017.gada 13.oktobra spriedumā lietā Nr.1310371161, Rīgas pilsētas Ziemeļu rajona tiesas 2017.gada 11.septembra spriedumā lietā Nr.1A32001817 un Rīgas apgabaltiesas 2017.gada 14.septembra spriedumā lietā Nr.129033816.

[6] Ievērojot norādītos apstākļus, tiesa konstatē, ka Iesniedzējas atzīšanai par cietušo konkrētās administratīvā pārkāpuma lietas ietvaros nav tiesiska pamata, jo netiek konstatēts, ka Iesniedzējai tieši ar konkrēto administratīvo pārkāpumu ir radīts kaitējums. Sakarā ar to tiesai ir pamats sūdzības noraidīšanai

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Latvijas APK 261.panta ceturto daļu, 238.[1] panta septīto daļu, tiesa

nolēma:

noraidīt AS "/nosaukums/", reģistrācijas numurs /reģistrācijas numurs/, sūdzību par Valsts policijas Rīgas reģiona pārvaldes priekšnieka 2018.gada 23.marta lēmumu Nr.71 "Par atteikšanos atzīt par cietušo administratīvā pārkāpuma lietā Nr.ENŽ-32447".

Par pieņemto lēmumu paziņot sūdzības iesniedzējai AS "/nosaukums" un Valsts policijas Rīgas reģiona pārvaldei.

Lēmums nav pārsūdzams.

Tiesnesis (personiskais paraksts) I.Grigorjevs